

[Hans Thyge Jacobsen.]

Jeg har dernæst et Par Bemærkninger at gøre om de Arkivforhold, som her er blevet fremdraget. Det har nu gennem en Aarrække været Hensigten at faa oprettet et Landsarkiv i Sønderjylland. Der er imidlertid fra forskellige Sider gjort den Opfattelse gældende — og man begrundet den forskelligt —, at det nye Landsarkiv ikke bør ligge i Sønderjylland, men i det gamle Nørrejylland. Det ærede Medlem Hr. Slepsager har i saa Henseende peget paa Ribe som det Sted, Arkivet burde henlægges til, og det ærede Medlem Hr. Knud Hansen har peget paa Kolding som det Sted, der rettelig bør komme i Betragtning. Enhver taler for sit, og jeg for mit. Thi efter min bedste Overbevisning er Viborg Stedet, hvortil Arkivet bør henlægges, hvis det ikke skal til Sønderjylland.

Hvad nu først Viborg-Arkivet angaar, er det i Virkeligheden saadan — det kommer man ikke uden om —, at Landsarkivet i Viborg allerede inden et Tiaar efter dets Oprettelse i 1891 viste sig at være planlagt alt for lille, og et Forslag til en Udvidelse, hvorved Hyldelængden fordobledes ved Tilbygning af en Nordfløj, blev forelagt, godkendt og optaget paa Finanslovsforslaget for 1901—02 og ført igennem uden Modstand ved 3 Behandlinger. Saa kom imidlertid Systemskiftet, og det var ikke lutter Gode, det førte med sig, og det var navnlig ikke for de viborgske Arkivforhold noget som helst Gode, at vi fik det berømte Systemskifte. Thi med Systemskiftet fulgte der en Omlægning af Statens Administrations- og Finansforhold, og under denne Omlægning glemte man ganske det Forslag om en Udvidelse af Landsarkivet i Viborg, som man dog her i Tinget havde faaet ført igennem, havde faaet vedtaget ved 3 Behandlinger.

Dette var jo først og fremmest til Skade for Arkivets senere Trivsel. Dette, at man har glemt dette Arbejde i mange Aar, har bevirket, at Viborg-Arkivets Vækst faktisk har været umuliggjort. Man har ikke kunnet indkræve ældre Arkivalier i det Omfang, hvori det af saglige Grunde er paakrævet. Saaledes har Landsarkivet ikke kunnet indkræve vore Kontraministerialbøger, Magistratsarkiver, Retsbetjentarkiver og Lægearkiver, og de for vor begyndende politiske Historie saa betydningsfulde Sogneraadsarkiver har man overhovedet ikke kunnet indkræve. De findes ikke i Landsarkivet i Viborg saa lidt som Provstearkiver, Jordboniteringsprotokoller o. s. v., o. s. v. Man har maattet lade alt

det være overladt til Skæbnens For-godtbefindende, og det er ikke noget godt For-godtbefindende, naar det drejer sig om Arkivalier.

I hele sin Uhygge viste dette Spørgsmaal sig i 1918, da det som Følge af Retsreformens Gennemførelse blev paalagt Landsarkivet at modtage samtlige Retsbetjentes Skøde- og Pantebøger fra 1848 af, og hvis der da ikke ved Velvillie fra den daværende Rigsadvokats Side var skaffet Plads til disse Arkivalier paa Viborg Landsrets Loft, havde det simpelt hen været Landsarkivet umuligt at opfylde denne Forpligtelse. Der paa Landsrettens Loft henligger den Dag i Dag 245 løbende Hyldemeter Arkivalier af en saa væsentlig Betydning, som disse dog maa siges at have.

Skal Arkivet se sig i Stand til at opfylde den Forpligtelse, som er paalagt det ved Loven, og i det hele taget se sig i Stand til at følge med Tiden, maa der skaffes Plads til mindst 8 000 m nye Hylder. Forslag om en saadan Udvidelse har ogsaa siden 1927 været indleveret af den kgl. Bygningsinspektør, og alle Oplysninger i Sagen har siden 1928 været tilstillet Folketingets Udvalg angaaende Oprettelse af et sønderjydsk Landsarkiv.

Af dette skulde det formentlig med stor Tydelighed fremgaa, at man under alle Omstændigheder maa skride til en Udvidelse af Landsarkivet i Viborg. Nu fremførte det ærede Medlem Hr. Slepsager den Opfattelse, at man ved en Aflastning af Arkivet i Viborg kunde undgaa denne højst fornødne Udvidelse og saa faa dannet et syd-jydsk Arkiv, beliggende i Ribe, i Stand til at modtage Sønderjyllands Arkivalier og Arkivalierne fra de to sydjydske Amter, Vejle og Ribe Amt. Jeg forstaaer godt Betragtningen, men jeg maa gøre opmærksom paa, at dette Synspunkt aldrig har været fremsat fra arkivsakkyndig Side, men tværtimod i højeste Grad bliver bekæmpet fra sakkyndig Side.

Jeg har fra Landsarkivar Aakjær i Viborg modtaget Oplysning om, hvorledes en saadan Plan vil komme til at se ud, naar den bliver gennemført, og han siger, at Planen maa betegnes som aldeles forfejlet. Herved vil der blive skabt to daarligere Arkiver i Stedet for eet godt, og ingen af Parterne kan i Virkeligheden være tjent med denne Ordning.

Man kan ikke, siger Landsarkivaren, aflaste et Arkiv ved at lemlæste det, og det er det, som vilde ske, hvis man vilde føre den Plan ud i Livet, som det ærede Medlem Hr. Slepsager hentydede til, al